

קדושת שביעית - שאיפה או תקלה

1 **רמב"ן** בהשמטות לספר המצוות (שכחת העשין, א):

מצווה שלישית, שאמרה תורה בפירות שביעית יהיתה שבת הארץ לכם לאכלה, ודרשו 'לאכלה ולא לסחורה'. וזה דבר תורה הוא... ונכפלה זאת המצווה באמרו יתעלה 'ואכלו אביוני עמך', שלא אמר לאביוני עמך תעזוב אותם כמו שאמר 'ועני ולגר תעזוב אותם' בלקט ושכחה, אבל לשון אכילה מזכיר בהם הכתוב בכל מקום. והנה העושה סחורה בהם עובר בעשה.

2 **מגילת אסתר** (שם):

נראה לי כי מה שלא מנאה הרב [הרמב"ם] הוא לפי שמה שדרשו חכמים 'לאכלה ולא לסחורה' אין פירושו שיהא מצווה באכילתם, רק 'לאכלה' הותר לכם, ולא לעשות בהם סחורה.

3 **ירושלמי** (ד, ז):

כי יוכל היא קודש תהיה לכם... - מה היא קודש, אף תבואתה קודש.

4 **שרת מהר"ט ח"א פ"ג**

[מותר לעשות פעולה בעץ שתגרום לכך שהפרי של שביעית יתייבש וייפול, כי] אין בזה משום לאכלה ולא להפסד הואיל וגרמא הוא ואינם מפסידן בידו! כדמוכח בירושלמי (בפ"א) הדין קינסתא דירקא מסקין לה לאגרא [מותר להעלות ירק לגג], והיא יבשה מגרמה [והוא יבש מעצמו].

5 **רמב"ם הלכות שמיטה ויובל ז', כב**

הרובין של שביעית שכבשן בין ששית או בין מוצאי שביעית - חייב לבער היין, שהרי טעם פירות שביעית בו.

6 **ר"ש** (ח, ב):

'אין מחייבין אותו לאכול לא פת שעיפשה, ולא תבשיל שנתקלקל צורתו... [פירוש:] שעבר עליו לילה אחת... דלינוג לילה פוגמת אף על גב דליכא מעת לעת, דהא חשיב ליה מקולקל ולא חזי לאכילה בלינת לילה.

7 **שר"ת אז נדברו** (ד, נו):

לבי מפקפק מאוד ואני נוטה כעת להחמיר... שענינו רואות דרוב פעמים ראוי לאכילה אפילו כשאינו עומד בפריז'דר [מקרה]. והנה מקור הדין הזה הוא בתוספתא, 'ואין מחייבין אותו לאכול... תבשיל שנפסד צורתו... והנה מדשינה הרמב"ם וכתב 'תבשיל שנפסד' [והשמיט את המילה "צורתו"] משמע הפסד ממש, ולא סגי כאן בלינת לילה אחד.

8 **מעשר שני**, ג', ב:

אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני, מפני שהוא ממעט באכילתו.

9 **משפטי כהן**, פ"ה, בסופו:

ובענין השלכת הקליפין, אם הם ראויים לנקותם ולאוכלם ולא נמאסו כ"כ, י"ל שאין בו משום הפסד, אלא ד"ל שאנו הוא בענין שמי שכבר ראה אותם מאוסין לא יאכלם מחמת מיאוס כבר נקרא הפסד, כהא דגהי דלא חזיא בפניו שלא בפניו מחזי חזיא, חולין ע"א א', ומ"מ מקרי זה הפסד שהרי בפניו לא חזיא כדהתוס' כתובות ל' ע"ב ד"ה לא.

10 **תוספתא** (שביעית, ו', א):

אין מחייבין אותו לוכל קניבתו של ירק ולא פת שעיפשה ולא תבשיל שעיברה צורתו.

11 תוספתא שביעית ו', כ (ליברמן):

אין מוכרין פירות שביעית לחשוד על השביעית אלא מזון של סעודות במי דברים אמורים בדבר המתקיים אבל דבר שאין מתקיים אפ' מאה סעודות מותר.

12 ספר השמיטה, עמ' לא, א

עוקצי תאנים שנשאר בהם אוכל או גרעיני פירות שיש בתוכם מאכל, כגון שזיפים ואפרסקים או שהם רכים, כגון גרעיני תפוחים או שנשאר סביבותם לחלוחית הפרי, כגון של תמרים וזיתים - אסור להפסידם, שעדיין ראויים למאכל.

13 משנה תרומות, י"א, ה:

גרעיני תרומה, בזמן שהוא מכניסן, אסורות. ואם השליכן, מותרות.

14 תוספות, זבחים פו ע"א

במסכת תרומות (פי"א מ"ה) אמרינן: 'גרעיני תרומה בזמן שמכניסן - אסורין, השליכן - מותרין...! - התם מיירי בעצמות קדשים הנאכלין... ויש עליהם עדיין בשר, וקאמר דאם מכניסן ומצניען, אם כן, הוא מחשיבן ואכתי שם קדשים עליהן ואסורין, אבל משליכן - בטל שם אוכל מינייהו וכן גרעיני תרומה מיירי שיש עליהם אוכל...'

15 הרב אלישיב (בספר משפטי ארץ):

כל שהוריד היטב את בשר הפרי מהגרעינים ואין דעתו להוריד יותר, אין צריך לטרוח יותר, ויכול להשליכם כך לאשפה.

16 תוספתא מסכת שביעית (ליברמן) פרק ז

הומר בשביעית שאין במעשר שני ובמעשר שני שאין בשביעית שהשביעית עשה בה את המופקר כשמור ופסולת אוכלין באוכלין...

17 משנה מעשרות (פרק ה משנה ג):

לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית.

18 תוספתא (שביעית, פ"ד, ה"ג):

אין מוכרין פירות שביעית לחשוד על השביעית, אחד זרעים הנאכלין ואחד זרעים שאינן נאכלין.

19 תוספתא, שביעית, פ"ו, ה"א:

אין מוכרין פירות שביעית לחשוד על השביעית, אלא מזון שלוש סעודות. במה דברים אמורים? בדבר המתקיים, אבל דבר שאין מתקיים אפילו מאה סעודות מותר.

20 תוס' (סוכה לט.):

"ואין נותנין לא לבירר ולא לבלן ולא לספר, דשביעית לאכילה ולשתיה ולסיכה, ולא לשאר דברים..."

21 חזון איש (שביעית, י"ב, יז, ד"ה תניא):

ויש לעיין, למה התירו דבר שאין מתקיים? ומשמע דלא חיישינן שמא לא יזהר בהפסד או לשנות בדרך אכילתן וכיוצא באלו, שזה מן הדברים דלא שכיחי ותלינן בהיתר דשכיח (וכדאמר ע"ז ט"ו ב'), אלא עיקר החשש משום אוצרי שביעית שזה היה שכיח שדרך להתייקר בשביעית, וכדאמר סנהדרין כ"ז א', והלכך בדבר שאינו מתקיים לא אסרו חכמים, ובמזון ג' סעודות התירו אפילו בדבר המתקיים משום כדי חייו.

22 מעדני ארץ, הערות, סי' ז; הערות סי' ח' כג

ואין בזה משום לפני עור ולא משום מסייע ידי עוברי עבירה, כיוון שגם חבירו יודע שיש אוסרים, אלא שהוא נוהג כהמתירים... דאפילו בכהאי גוונא שהנותן סובר שהוא ודאי אסור, ולפי דעתו מי שמתיר אינו אלא טועה - אפילו הכי שרי... ואף שלרגל התפשטות ההיתר יש הרבה חנוונים שלצערנו הגדול אינם יודעים מאומה מדיני שביעית, מכל מקום אם ברור הדבר שאלמלי היו יודעים היו שומעים ודאי למתירים - אין לחוש בזה משום נתינת מכשול".